

Міністерство освіти і науки України
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Педагогічний факультет
Кафедра педагогіки та менеджменту освіти

Дипломна робота
магістра

з теми: **«ОРГАНІЗАЦІЯ СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ РОБОТИ З
ДИТЯЧИМИ ГРОМАДСЬКИМИ ОБ'ЄДНАННЯМИ
(НА ПРИКЛАДІ ФРАНЦІЇ)»**

Виконала: студентка 2 курсу,
групи UNZ1-M22z
спеціальності: 073 Менеджмент
Самбор Юлія Тарасівна

Керівник: **Кучинська І.О.**,
доктор педагогічних наук, професор

Рецензент: **Дуткевич Т.В.**,
кандидат психологічних наук,
професор

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЗАСАДИ СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ РОБОТИ З ДИТЯЧИМИ ГРОМАДСЬКИМИ ОБ'ЄДНАННЯМИ У ФРАНЦІЇ.....	7
1.1. Сутність та особливості соціально-педагогічної роботи у Франції.....	7
1.2. Історія зародження соціально-педагогічної роботи у Франції.....	21
Висновки до першого розділу.....	42
РОЗДІЛ 2. ШЛЯХИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ РОБОТИ З ДИТЯЧИМИ ГРОМАДСЬКИМИ ОБ'ЄДНАННЯМИ У ФРАНЦІЇ.....	45
2.1. Нормативно-правовий базис та організація діяльності дитячих громадських об'єднань Франції у контексті молодіжної політики.....	45
2.2. Зміст, напрями, форми та методи соціально-педагогічної роботи з дитячими громадськими об'єднаннями у Франції.....	72
Висновки до другого розділу.....	100
ВИСНОВКИ.....	102
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	105
ДОДАТКИ.....	123

ВСТУП

Актуальність теми. Економічні та соціально-політичні зміни в Україні зобов'язують державні й недержавні інституції оптимізувати умови успішної соціалізації дітей та молоді. Значними ресурсами щодо соціального виховання і розвитку підростаючої особистості володіють дитячі громадські об'єднання, пріоритетом яких є соціальна активність відповідно до викликів часу.

У зв'язку з цим завдання активізації участі дітей в житті суспільства окреслено низкою нормативно-правових документів, як-от: Конвенція ООН про права дитини, Закон України “Про молодіжні та дитячі громадські організації”, проекти Закону України “Про молодь” і Концепції підтримки та сприяння розвитку дитячого руху в Україні тощо.

Вивчення соціально-педагогічних напрацювань інших країн щодо функціонування дитячих громадських об'єднань сприяє створенню оптимальних умов для їх повноцінного розвитку. Багаторічний позитивний досвід соціально-педагогічної підтримки дитячих громадських об'єднань та співпраці з ними має Франція. Основні засади її соціальної політики, скоординованість у роботі соціальних інституцій, державних та недержавних установ і об'єднань, злагоджена організація діяльності представників соціальної сфери, – усе це може стати корисним для переосмислення ролі та потенціалу дитячих громадських об'єднань в Україні. Окрім цього, потреба вивчення досвіду Франції зумовлена тим, що ця країна передує у розробленні та вдалому поєднанні передових європейських інновацій і збереженні національних надбань соціальної та соціально-педагогічної роботи.

У контексті теми роботи цінність становлять наукові праці французьких теоретиків та практиків П. Беснара, П. Бурдьє, Ф. Вольтера, А. Вюльбо, Р. Декарта, Ж. Капеля, Ж. Кальвіна, Р. Лабури, Ж. – Ж. Руссо, М. Сореля, П. Феррана, Ф. Фенелона, Ж. Фурастьє, які обґрунтували специфіку соціально-педагогічної роботи Франції. Вагомими здобутками є наукові напрацювання Ф. Джерельє, Ж. Бертена, Д. Дав'єна, М. Пойраза, в яких розкривається зміст соціально-педагогічної діяльності.

Окремі питання соціальної та соціально-педагогічної роботи у Франції розкрито у працях науковців сучасності: М. Галагузової, О. Голотюк, Л. Зязюн, Л. Кандалинцевої, С. Кубіцького, Г. Лещук, Ф. Мустафаєвої, Л. Романовської, О. Орехової, Т. Харченко, Т. Швець та інших. Зазначені вчені зосередили свої доробки на вивченні специфіки такої роботи та можливостей її адаптації до вітчизняних реалій.

Соціально-педагогічна робота визначається французькими (Л. Кро, Ж. Мажо, Д. Міно, П. Мейрієм, Л. Порше, Н. Россіні, Ж. Франсін та інші) й українськими (О. Безпалько, Р. Вайнола, І. Зверева, А. Капська та інші) вченими як тривалий процес, спрямований на активізацію особистісного потенціалу кожної дитини, її самоактуалізацію, саморозвиток і самореалізацію, координування дій для гарантування прав і свобод дітей, підтримку їх соціально значущої діяльності.

Своєрідність французької моделі соціально-педагогічної роботи з дітьми та дитячими громадськими об'єднаннями (дитячими асоціаціями) полягає у намаганні гармонійно поєднати її соціальний і педагогічний складники. Перше місце у такій роботі посідає соціальний складник, філософсько-психологічні та культуролого-антропологічні аспекти якого проаналізовано у працях А. Біне, А. Валлона, Ж. Девер'є, Ж. Дюбі, Ф. Кушарда, Ж. Лякана, Ж. Сімона, Р. Суава, Ж. Піаже та інших. Водночас науковці Франції ґрунтовно досліджують і педагогічний складник такої роботи, представлений у наукових доробках класиків (Ф. Маріє, Г. Міаларе, Л. Порше, Е. Сеген, Ф. Урі, С. Френе, Ж.–П. Шартьє) і вчених сьогодення (Ж. М. Батай, Ф. Бюїссон, К. Рондуен). Однак ця тема й сьогодні надзвичайно актуальна та цікава.

Мета роботи полягає у вивченні, аналізі та висвітленні теоретичних й організаційних засад соціально-педагогічної роботи з дитячими громадськими об'єднаннями у Франції.

Завдання роботи:

1. Розкрити сутність, принципи соціально-педагогічної роботи у Франції в контексті розвитку дитячих громадських об'єднань.
2. Уточнити зміст поняття “дитяче громадське об'єднання Франції”.
3. Схарактеризувати зміст, напрями, форми та методи соціально-педагогічної роботи з дитячими громадськими об'єднаннями у Франції.

Об'єкт роботи – соціально-педагогічна робота з дитячими громадськими об'єднаннями.

Предмет роботи – організаційні засади соціально-педагогічної роботи з дитячими громадськими об'єднаннями у Франції.

Теоретико-методологічну основу становлять: наукові розвідки французьких дослідників щодо соціокультурного розвитку підростаючих особистостей, їх автономізації, створення і функціонування соціальних мереж (Ж. М. Батай, Ж. Бертен, М. Вавонакер, Ф. Грельє, Д. Дав'єн, С. Суса до Насіменто, Ж. Баша, М. Пойраз); ідеї активної взаємодії людини і середовища у процесі соціалізації особистості (Дж. Г. Мід, С. Савченко, О. Сухомлинська), участі дітей у житті суспільства та підтримки їх соціальних ініціатив (С. Гіль, Ж. Петрочко, С. Тетерський, Р. Харт), соціального та особистісно орієнтованого виховання (І. Бех, Є. Бондаревська); положення щодо специфіки соціально-педагогічної роботи (О. Безпалько, М. Галагузова, І. Зверєва, А. Капська, П. Наторп); теорії педагогічних систем (В. Безпалько, М. Каган, В. Шадріков, Е. Юдін); наукові положення щодо функціонування дитячих громадських об'єднань, розвитку дитячого руху в Україні (Н. Лавриченко, О. Панагушина, Т. Окушко, Ю. Поліщук, Л. Романовська).

Використано такі методи:

– вивчення, узагальнення і систематизація французьких та вітчизняних джерел стосовно проблеми соціально-педагогічної роботи з дитячими громадськими об'єднаннями; історико-педагогічний аналіз; структурно-системний аналіз для обґрунтування особливостей соціально-педагогічної роботи з дитячими громадськими об'єднаннями у Франції; порівняння поглядів

учених; компаративний аналіз і осмислення можливості запозичення досвіду Франції у вітчизняну соціально-педагогічну роботу.

Практичне значення роботи: текст роботи може бути використаний під час розроблення навчально-методичної літератури із соціально-педагогічної роботи, у практиці фахівців соціальної сфери, які працюють з дітьми та молоддю.

Публікації. Одна стаття на тему: *“Пріоритети соціально-педагогічної роботи з дитячими громадськими об’єднаннями на прикладі Франції”* (конференція м. Кам’янець-Подільський. березень, 2023р.).

Структура та обсяг магістерської роботи. Робота складається зі вступу, двох розділів, висновків до розділів, загальних висновків, списку використаних джерел та додатків.

ВИСНОВКИ

Результати магістерської роботи засвідчили досягнення його мети, розв'язання поставлених завдань і є підставою для формулювання таких висновків:

На основі теоретичного аналізу з'ясовано стан розглянутої проблеми соціально-педагогічної роботи з дитячими громадськими об'єднаннями у Франції. Визначено, що його актуальність зумовлена високою соціальною активністю населення, прагненням зростаючої особистості долучитися до громадського життя та чітким розумінням ролі й місця громадських об'єднань у сучасному європейському просторі.

Висвітлено сутність соціально-педагогічної роботи у Франції. Виявлено, що відповідні фахівці, під час виконання своїх професійних обов'язків органічно поєднують функції виховання й соціальної підтримки та допомоги, визначаючи центром уваги – розвиток та становлення соціально захищеної особистості як суб'єкта громадянського суспільства.

З'ясовано, що на сучасному етапі соціально-педагогічна робота у Франції ґрунтується на принципах гуманізму, демократизму, відкритості, толерантності, міжвідомчої та міжсекторної взаємодії. Розглянуто чотири сектори соціально-педагогічної роботи у Франції (Спеціалізоване виховання, Спеціалізована соціальна превенція, Міжнародний солідаритет та Соціальне втручання).

З'ясовано, що дитяче громадське об'єднання у Франції (дитяча асоціація) – це добровільне формування двох або більше дітей, які мають спільні інтереси і готові працювати у команді для досягнення певної соціально та особистісно значущої мети. Це об'єднання функціонує в одній із чотирьох можливих форм: дитяча асоціація, яка діє при молодіжних громадських об'єднаннях; дитяча асоціація, яка провадить діяльність у створених дорослими в інтересах дітей громадських об'єднаннях; дитяча асоціація, яка працює при закладі освіти; та дитяча асоціація, створена під егідою Національної мережі юніорських асоціацій Франції.

Концептуальними засадами соціально-педагогічної роботи з дитячими громадськими об'єднаннями у Франції є: положення чинного законодавства із зазначеної проблеми, базові цінності Республіки Франції, основні ідеї щодо змісту і розвитку молодіжної політики у Франції, принципи, на основі яких здійснюється соціально-педагогічна діяльність.

Організаційними засадами соціально-педагогічної роботи з дитячими громадськими об'єднаннями у Франції визначено: поетапність становлення такої роботи, виокремлення її секторів; особливості організації і реалізації молодіжної політики як складника соціальної політики Франції; питання спеціалітету; алгоритм створення, функціонування і поширення діяльності дитячих об'єднань на рівні Республіки.

Вивчено нормативні документи, які регулюють питання діяльності вітчизняних дитячих громадських об'єднань, означено основних суб'єктів соціально-педагогічної роботи з ними. Розглянуто специфіку створення своєрідних форм дитячих громадських об'єднань; схарактеризовано їх роль у процесі формування активного громадянина Франції.

Соціально-педагогічна робота з дитячими громадськими об'єднаннями у Франції – це цілеспрямована різнорівнева комплексна робота, що здійснюється командою фахівців соціальної сфери та іншими зацікавленими суб'єктами з урахуванням їх соціально-педагогічних можливостей, з метою створення оптимальних умов для продуктивного функціонування, соціально значущої діяльності дитячої асоціації загалом та успішної соціалізації й розвитку кожного її члена зокрема.

Висвітлено зміст і напрями соціально-педагогічної роботи з дитячими громадськими об'єднаннями: створення соціально-психологічних “портретів” дитячих асоціацій, вивчення їх запитів; організація соціально значущої діяльності у відкритому середовищі (поширення анімаційної діяльності); соціально-правова підтримка і захист дитячих громадських об'єднань; науково-методичний супровід та кадрове забезпечення; соціально-педагогічна допомога в отриманні фінансової чи матеріальної підтримки; суспільне сприяння

діяльності дитячих об'єднань; координація міжнародної співпраці дитячих і молодіжних громадських об'єднань.

Особливостями соціально-педагогічної роботи з дитячими громадськими об'єднаннями є: значна кількість суб'єктів соціально-педагогічної роботи, їх узгоджена активна партнерська співпраця; спеціалізація фахівців з анімації; відмінне інформаційне забезпечення; активне залучення волонтерів; всебічна підтримка діяльності дитячих громадських об'єднань на національному, регіональному, департаментному та місцевому рівнях.

*Вважаємо, що досвід фахівців з Франції у даній галузі необхідно використати вітчизняним педагогам та **менеджерам освіти**.*

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Алексеєнко Т. Ф. Технології соціально-педагогічної роботи в територіальній громаді . Соціальна педагогіка: теорія та практика. 2004. № 2. С. 19–24.
2. Арабаджисв Д. Громадський моніторинг: визначення нормативно-правової бази. Український науковий журнал “Освіта регіону”. [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://social-science.com.ua/article/900>.
3. Артюшкіна Л. М. Соціальний педагог школи: теорія і практика роботи. Суми : Сум ДПУ ім. А. С. Макаренка, 2004. 124 с.
4. Безпалько О. В. Дитячі громадські організації в системі соціального виховання. Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді : [зб.наук.пр.] Кам’янець-Подільський : Видавець Зволейко Д. Г., 2009. Вип. 13. Кн. II. 564 с.
5. Безпалько О. В. Організація соціально-педагогічної роботи з дітьми та молоддю у територіальній громаді: теоретико-методологічні основи : монографія. К. : Наук. світ, 2006. 363 с.
6. Безпалько О. В. Соціальна педагогіка в схемах і таблицях [Текст] : навчальний посібник для студентів вузів. К. : Центр навч. літ., 2003. 139 с.
7. Бех І. Д. Модель професіонала у контексті сучасної соціокультурної ситуації. Теорія і практика управління соціальними системами: філософія, психологія, педагогіка, соціологія. 2001. №3. С. 57–62.
8. Бех І. Д. Особистісно зорієнтоване виховання : наук.-метод. посіб. – К. : ІЗМН, 1998. 204 с.
9. Битинас Б. П. Гражданскому обществу – институт социальных педагогов. Педагогика. 1992. № 5, 6. С. 38–44.
10. Борозна Г. Особливості підготовки соціальних працівників у структурі соціальної роботи Франції. Практична психологія та соціальна робота, 2005. № 9. С. 69–70.
11. Братусь І. В. Соціально-педагогічна робота з юними матерями в громаді // Проблеми педагогічних технологій : зб. наук праць. Луцьк, 2004. Вип.

1. С. 72–77.

12. Вайнола Р. Х. Технологізація соціально-педагогічної роботи: теорія та практика : [навч. посібник] ; за ред. проф. С. О. Сисоевої. К. : НПУ імені М. П. Драгоманова, 2008. 134 с.

13. Валлон А. Психическое развитие ребенка. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://psychlib.ru/mgppu/ODe/ODe-001.htm>.

14. Видатки державного бюджету України на 2015 рік. [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://dsmsu.gov.ua/index/ua/material/16124>.

15. Вінніков О. Ю. Неприбуткові організації: ресурси та оподаткування. К. : Центр інновацій та розвитку, 2002. 176 с.

16. Вінніков О. Ю. Показники розвитку громадянського суспільства в Україні [Текст] / О. Ю. Вінніков, А. О. Красносільська, М. В. Лациба / Український незалежний центр політичних досліджень. К. : Агентство “Україна”, 2012. 80 с.

17. Волик Л. В. Анімація як нове явище вітчизняної педагогічної науки. // Шлях освіти. 2009. № 1. С. 6–9.

18. Волик Л. В. До питання типологізації педагогів-аніматорів. Портал сучасних педагогічних ресурсів. [Електронний ресурс]. Режим доступу : [[http://invest-](http://invest.org.ua/rus/pedagog_editions_emagazine_pedagogical_science_autors_volik_lv(1)/)
[invest.org.ua/rus/pedagog_editions_emagazine_pedagogical_science_autors_volik_lv](http://invest.org.ua/rus/pedagog_editions_emagazine_pedagogical_science_autors_volik_lv(1)/)
(1)/].

19. Все Различны – Все Равны. – Европейский Молодежный Центр, Департамент по делам молодежи. Страсбург, 2002. 324 с.

20. Головатенко В. А. Український молодіжний рух у ХХ ст. К. : А. Л. Д., 1997.

21. Голуб Т. П. Наукова складова європейської системи гарантії якості вищої професійної освіти. Нова педагогічна думка. 2012. № 1, ч. 1. С. 131–133.

22. Гулевська-Черниш А. Молодіжна організація як суб’єкт соціально-педагогічної діяльності. // Соціальна педагогіка: теорія та практика. 2007. № 1. С. 20–26.

23. Дем'янюк Т. М. Нові технології позашкільної освіти і виховання. К. : ІЗМН, 2000. 350 с.
24. Дитяче об'єднання: формування ціннісних ставлень особистості : [наук.-метод. посіб.] / А. Б. Зайченко, О. В. Кравченко, В. В. Русова, Н. В. Чиренко. Кривий Ріг : Діоніс (ФОН Чернявський Д. О.), 2009. 131 с.
25. Дитячі громадські організації / уклад. Л. М. Мазуренко. Харків : Основа, 2004. 188 с.
26. Дитячі об'єднання України у вимірах минулого та сучасного : довідник-посібник / Р. М. Охрімчук, Л. В. Шелестова, О. В. Кравченко [та ін.]. Луганськ : Альма-матер, 2006. 256 с.
27. Діяльність громадських об'єднань в Україні у 2018 році : стат. бюлетень / Державна служба статистики України, 2019.
28. Енциклопедія для фахівців соціальної сфери / за заг. ред. проф. І. Д. Звереві. Київ, Сімферополь : Універсум, 2012. 536 с.
29. Єгоров Г. Громадянознавство у школі Франції. Історія в школах України. 1997. № 4. С. 54–55.
30. Заверико Н. В. Соціальна педагогіка : [навч. посібник]. К. : Видавничий дім "Слово", 2011. 240 с.
31. Заир-Бек Е. С. Проекты развития сетей образования в Германии и Франции. Письма в Эмиссия. Оффлайн (The Emissia. Offline Letters), 2012.
32. Зайченко А. Б. Дитяче об'єднання: формування ціннісних ставлень особистості : [наук.-метод. посібник / Зайченко А.Б., Кравченко О.В., Русова В. В., Чиренко Н. В.]. Кривий Ріг : Діоніс, 2009. 130 с.
33. Законодавчо-нормативна база соціальних послуг у Франції та Європейському Союзі. Проект "Підтримка розвитку системи соціальних послуг в Україні". Звіт 18–22 березня 2018 р. [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://eu.prostir.ua/data?t=2&q=258452>.
34. Законодавча база України. [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://rada.gov.ua>.
35. Зверева І. Д. Соціально-педагогічна робота з дітьми та молоддю в

Україні: теорія і практика : монографія. К. : Правда Ярославичів, 1998. 393 с.

36. Зязюн Л. І. Саморозвиток особистості в освітній системі Франції : монографія. К. ; Миколаїв : вид-во МДГУ ім. Петра Могили, 2006. 388 с.

37. Зязюн Л. Соціокогнітивні теорії виховання особистості в психолого-педагогічній теорії Франції : соціоісторичні, контекстного учіння, кооперативного (колективістського) учіння // Рідна школа. 2005. № 11. С. 66–69.

38. Канішевська Л. В. Організація соціально-культурної діяльності старшокласників з формування соціального досвіду / Л. В. Канішевська // Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді : зб. наук. праць / Ін-т проблем виховання НАПН України. Кіровоград : Імекс-ЛТД, 2010. Вип. 14, кн. 1. 648 с.

39. Капська А. Й. Підготовка волонтерів до соціальної роботи : навч. метод. посібник / А. Й. Капська, О. Г. Карпенко, Н. М. Комарова. К. : Держсоцслужба, 2005. 152 с.

40. Касьянова О. В. Підготовка соціальних педагогів до роботи з дитячими громадськими об'єднаннями в системі післядипломної педагогічної освіти. Соц. педагогіка: теорія та практика. 2014. № 1. С. 29–35.

41. Касьянова О. В. Стан сформованості комунікативної компетентності молодших підлітків у громадських дитячих об'єднаннях. Освіта на Луганщині. 2009. № 2. С. 146–152.

42. Касьянова О. В. Формування комунікативної компетентності підлітка в громадському дитячому об'єднанні : наук.-метод. посіб. Луган. обл. ін-т післядиплом. пед. освіти. Луганськ : Резніков В. С., 2010. 342 с.

43. Кірсанов В. В. Класифікація функцій і підготовка кадрів соціокультурних аніматорів у французькій культурології дозвілля (60 – 90-ті роки) // Вісник Книжкової палати. 2000. № 5.

44. Коберник О. М. Інноваційні технології навчання та виховання : навч. посіб. Умань : Копіцентр, 2010. 210 с.

45. Ковбас Б. Діяльність дитячих та юнацьких організацій в Україні:

проблеми та перспективи. Івано-Франківськ : Вид-во “Плай” Прикарпатського ун-ту, 1999. 48 с.

46. Ковчина І. М. Соціальна педагогіка : Підручник / за ред. А. Й. Капської. Київ : Центр навчальної літератури, 2003. 256 с.

47. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи / під заг. ред. О. В. Овчарук. К. : К. І. С., 2004. 112 с.

48. Концепція національного виховання // Освіта. 1996. 7 серп. (№ 41). С. 2–7.

49. Кремень В. Г. Освіта і наука в Україні – інноваційні аспекти: Стратегія. Реалізація. Результати. К. : Грамота, 2005. 447 с.

50. Кубіцький С. О. Історія соціальної роботи в зарубіжних країнах : [навчальний посібник]. К. : ДАКККіМ, 2009. 298 с.

51. Лавриченко Н. М. Соціалізація шкільної молоді засобами громадянської освіти: французький досвід. Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді. К., 2002. Кн. 2. С. 278–283.

52. Лактіонова Г. Виховання в епоху глобалізації: нові можливості, нові ризики. Шлях освіти. 2005. № 4. С. 2–6.

53. Лациба М. В. Як організувати державну політику сприяння розвитку громадянського суспільства / Укр. незалеж. центр політ. дослідж. К. : Агентство “Україна”, 2011. 224 с.

54. Лесіна Т. М. Анімація соціально-педагогічна / Т. М. Лесіна // Соціальна педагогіка: мала енциклопедія / [Т. Ф. Алексєєнко, Т. П. Басюк, О. В. Безпалько та ін.]; за заг. ред. проф. І. Д. Зверєвої. К. : Центр учбової літератури, 2008. С. 12–15.

55. Лесіна Т. М. До питання розробки моделі підготовки соціального педагога-аніматора у контексті вимог Болонського процесу / Т. М. Лесіна // Підготовка соціальних педагогів та соціальних працівників в Україні в контексті Болонського процесу : зб. матеріалів міжнар. наук.-практ. конф. (Чернівці, 13–14 грудня 2007 р.). Чернівці : Рута, 2007. С. 173–176.

56. Лесіна Т. М. Соціальний педагог-аніматор: шляхи професійного

зростання : навч.-метод. посіб. / [укл. Тетяна Миколаївна Лесіна]. Ізмаїл, 2008. 104 с.

57. Лещук Г. В. Соціальна робота у Франції. Соціальна робота : Підручник. За ред. Н. Г. Ничкало. Тернопіль : ВАТ “ТВПК “Збруч”, 2010. 330 с.

58. Литовченко О. В. Виховний потенціал позашкільних навчальних закладів: рівні реалізації виховних можливостей. Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді : зб. наук. праць. Кіровоград, 2010. Вип. 14. кн.1. С. 220–228.

59. Лісовець О. В. Теорія і методика роботи з дитячими та молодіжними організаціями України : навч. посіб. К. : Академія, 2011. 256 с.

60. Локшина О. В. Еволюція реформ шкільної освіти в країнах Європейського Союзу. Шлях освіти. 2006. № 4. С. 18–22.

61. Лоренц У. Социальная работа в изменяющейся Европе. Амстердам-Киев, 1997. 199 с.

62. Максимовська Н. О. Анімація в сучасних зарубіжних дослідженнях: соціально-виховний аспект. Вісник Харківської державної академії культури. 2013. Вип. 41. С. 261–269.

63. Максимовська Н. О. Вдосконалення процесу підготовки соціальних педагогів до організації анімаційно-дозвілєвої діяльності в соціокультурному просторі. Проблеми інженерно-педагогічної освіти : зб. наук. пр. Х. : УПА, 2012. № 36. С. 70–75.

64. Матієнко О. С. Толерантність важливий аспект громадянського виховання у школах Франції // Наукові записки. Серія: Педагогіка і психологія. Вінниця : ВДПУ ім. М. Коцюбинського, 2004. Вип. 13. С. 158–161.

65. Міжмуніципальне співробітництво у Франції. Доповідь К. Фурші. – Російська Федерація, 2010 р. [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://coopregion.ru/uploaded/VE%20ville%20durable/intercommunalite-RU.pdf>.

66. Місцева влада та соціальні проекти недержавних некомерційних організацій. Збірка матеріалів для органів місцевого самоврядування,

виконавчих комітетів, громадських і благодійних організацій / Р. Краплич. Рівне, 2004. 88 с.

67. Міщенко Т. Порівняльний аналіз підготовки професійних кадрів соціально-педагогічної освіти у Франції та Білорусії. Актуальні проблеми гуманітарних та природничих наук. В 2-х т. 2010. Т.1. Вип. 5. С. 120–121.

68. Молодь – громадські організації – громадянське суспільство. К. : Міленіум, 2001. 100 с.

69. Молодь і дозвілля: Методична й практична робота з підлітками та молоддю за місцем проживання. К. : Академ Прес, 1994. 125 с.

70. Молочний В. В., Моньков С. О., Безпалько О. В. Форми організації дозвілля дітей та молоді : метод. матеріали до тренінгу / за заг. ред. І. Д. Зверевої. К. : Наук. світ, 2004. 58 с.

71. Національна доктрина розвитку освіти України у ХХІ столітті. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/347/2002>.

72. Олексюк Н. С. Ресурсне забезпечення соціально-педагогічної роботи з сім'ями військовослужбовців Збройних сил України. Педагогічні науки : зб. наук. пр. 2010. № 52. С. 73–76.

73. Окушко Т. К. Оптимізація процесу формування соціальної компетентності підлітків у позашкільному навчальному закладі: теоретичний аспект. Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді : зб. наук. праць. Кам'янець-Подільський : Видавець Зволейко Д. Г., 2009. Вип. 13. Кн. 1. С. 451–456.

74. Окушко Т. К. Формування соціальної ініціативності підлітків у дитячому об'єднанні : монографія / Т. К. Окушко, Ж. В. Петрочко, Н. В. Чиренко, Н. О. Шпиг, О. В. Касьянова та ін. ; ред. Т. К. Окушко ; НАПН України, Ін-т проблем виховання. Харків : Друк. Мадрид, 2015. 317 с.

75. Окушко Т. К. Формування соціальної компетентності підлітків у дитячому об'єднанні. Нова пед. думка. 2011. № 4. С. 92–94.

76. Охрімчук Р. М. Дитячі об'єднання України у вимірах минулого та

сучасного : довідник-посібник / Р. М. Охрімчук, Л. В. Шелестова, О. В. Кравченко та ін. К. : Ін-т проблем вихов. ; Луганськ : Альма-матер, 2006. 256 с.

77. Пальчевський, С.С. Соціальна педагогіка : [навчальний посібник для студентів вищих педагогічних навчальних закладів]. К. : Кондор, 2005. 550 с.

78. Перепелиця М. П. Державна молодіжна політика в Україні. К. : Укр. ін-т соц. досліджень, 2001.

79. Петрова І. В. Концепція досуга в сучасному світі. [Електронний ресурс]. Режим доступу : http://www.culturalstudies.in.ua/knigi_7_13.php.

80. Петрова І. В. Дозвілля у зарубіжних країнах : підручн. К. : Кондор, 2005. 408 с.

81. Петрович Ж. В. Місце та роль дитячих громадських організацій в системі соціального виховання підростаючої особистості. Серія №11. Соціологія. Соціальна робота. Соціальна педагогіка. Управління : зб. наук. праць. Вип. 8. К.: Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2008. 170 с. С. 100–107.

82. Петрович Ж. В. Формування правової культури особистості в умовах дитячого громадського об'єднання : [наук.-метод. посіб.]. Кривий Ріг : Діоніс (ФОН Чернявський Д. О.), 2009. 141 с.

83. Поліщук В. А., Борозна Г. В. Соціальний працівник Франції: сфера професійної діяльності та функції. Житомир : Вісник Житомирського державного університету імені І. Франка, 2000. Вип. 6. С. 35–38.

84. Поліщук В. А. Професійна підготовка фахівців для соціальної сфери: зарубіжний досвід. Посібник / під ред. В. А. Поліщука. Тернопіль, 2002. 222 с.

85. Поліщук В. А. Соціальна робота : Підручник. За ред. Н. Г. Ничкало. Тернопіль : ВАТ "ТВПК "Збруч", 2010. 330 с.

86. Полтавець В. Д. Міжмуніципальне співробітництво у Франції. Досвід та уроки. Державне управління: теорія та практика. 2013. № 2. С. 214–218.

87. Проект на підтримку розвитку неурядових організацій в Україні (Інформаційно-довідникові матеріали). К. : Творчий центр „Каунтерпарт”, 2001. 146 с.
88. Пустовіт Г. П. Дозвілля має бути розумним і доцільним. Педагогічна газета, 2010. № 10 (195). С. 7.
89. Пустовіт Г. П. Пріоритет позашкільної освіти – виховання особистості. Сучасний виховний процес: сутність та інноваційний потенціал : матеріали звіт. наук.-практ. конф. Ін-ту проблем виховання НАПН України за 2012 рік. Івано-Франківськ: НАІР, 2013. Вип. 3. С. 17–20.
90. Пуховська Л. П. Європейські виміри сучасної освіти та її цінності. Проблеми освіти. 2010. № 67. С. 132–140.
91. Ремізова О. Деякі аспекти розвитку творчого потенціалу учнівської молоді засобами соціально-педагогічної анімації. [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://oldconf.neasmo.org.ua/node/769>.
92. Розширення можливостей недержавних організацій через залучення волонтерів та створення мереж. К., 2004. 98 с.
93. Романовська Л. І. Теорія і практика соціально-педагогічної підтримки діяльності дитячих громадських об'єднань України : монографія. Хмельницький : ХНУ, 2011. 376 с.
94. Система соціального захисту населення у Франції. [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://www.pilga.in.ua/node/25>.
95. Смолінська О. До питання про методикку соціально-педагогічної роботи з населенням // Шлях освіти. 2002. № 1. С. 14–17.
96. Соціологічне дослідження "Молодь України – 2015" (Інфографіка). [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://dsmsu.gov.ua/index/ua/material/21068>.
97. Соціальна педагогіка. 5-те вид. перероб. та доп. Підручник / за ред. Капської А. Й. К. : Центр учбової літератури, 2011. 488 с.
98. Соціальна педагогіка: мала енциклопедія. За ред. І. Д. Звереві. К. : Центр учбової літератури, 2008. 336 с.

99. Соціальна педагогіка : підручник / за ред. проф. А. Й. Капської. К. : Слово, 2011. 488 с.
100. Соціальна педагогіка : підручник для студентів ВНЗ. За ред. А. Й. Капської. 3-тє вид., переробл. і доп. К. : Центр навч. літ., 2006. 468 с.
101. Соціально-педагогічна та соціальна робота з різними категоріями клієнтів : навч.-метод. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Н. П. Краснова, Л. П. Харченко, В. М. Пігіда, Я. І. Юрків. Луганськ : Вид-во ДЗ “ЛНУ імені Тараса Шевченка”, 2010. 408 с.
102. Сухомлинська О. В. Проблеми розвитку особистості в історичному контексті психології та педагогіки. Шлях освіти : наук.-метод. журнал. 2005. № 1. С. 41–45.
103. Сухомлинський В. О. Розвиток індивідуальних здібностей і нахилів учнів. Вибрані твори : В 5-ти т. К. : Рад. школа, 1977. С. 122–139.
104. Сучасні підходи до становлення особистості майбутнього фахівця: вітчизняний та зарубіжний досвід : колективна монографія / [В. В. Лукяненко, І. М. Литовченко, Ю. Е. Лавриш, С. В. Федоренко, О. П. Демиденко, Г. О. Корсун]. К., 2013. 316 с.
105. Тарасов Л. В. Соціально-культурна анімація: принципи, завдання, зміст // Вісник психосоціальної і корекційно-реабілітаційної роботи. 2003. № 2. С. 59–66.
106. Тимошенко Н. Підготовка майбутніх соціальних педагогів до організаційно-технологічного забезпечення соціально-педагогічної роботи. [Електронний ресурс]. Режим доступу : file:///C:/Users/Home/Downloads/nvkogpth_2013_2_27.pdf.
107. Ткачук А. Ф. Законодавство для третього сектору: необхідність та перспектива змін. К. : Ін-т громадянського суспільства, 2002. 32 с.
108. Ткачук А. Ф. Місцевий та регіональний розвиток. Участь громадян у місцевому розвитку. Практичний посібник для практичних людей. К. : ІКЦ «Легальний статус», 2012. 144 с.
109. Третій сектор в Україні: проблеми становлення / М. Ф. Шевченко

(кер. авт. кол.), В. А. Головенько, Ю. М. Галустян та ін. К. : Український ін-т соціальних досліджень, 2001. 173 с.

110. Троцько Г. В., Трубавіна І. М., Хлебнікова Т. К. Українські дитячі та молодіжні громадські організації / [навч. посіб.]. Харків, 1999. 206 с.

111. Трубавіна І. М. Соціально-педагогічна робота з неблагополучною сім'єю / [навч. посіб.]. К. : ДЦССМ, 2003. 132 с.

112. Фрейд З. Вступ лекцій до психоаналізу (Vorlesungen zur Einführung in die Psychoanalyse). 1917. 206 с.

113. Френе С. Шкільна кооперація у Франції. Шлях освіти. 1928. № 8–9. С. 193–206.

114. Характеристика громадських формувань як інститутів громадянського суспільства. [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://old.minjust.gov.ua/33565>.

115. Харченко С.П. Специфіка трансформацій соціокультурного простору. Рух історії до глобального світу. Вісник Національного авіаційного університету. Філософія. Культурологія : зб. наук. пр. К. : НАУ, 2007. № 1(5). С. 145–148.

116. Чернишенко О. І. Соціокультурна анімація: міжнародний досвід, перспективи впровадження в Україні. Вісн. Черкас. ун-ту. Сер. Педагогічні науки. Черкаси, 2008. Вип. 123. С. 136–142.

117. Чернишенко О. І. Соціально-педагогічна діяльність, холістична освіта сутність і властивості соціокультурної анімації. Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія № 11. Соціологія. Соціальна робота. Соціальна педагогіка. Управління : зб. наукових праць. К. : НПУ імені М. П. Драгоманова, 2007. Випуск 6. С. 80–88.

118. Шевченко І. Органи самоорганізації населення: приховані ресурси територіальної громади // Соціальна політика і соціальна робота. 2005. № 4. С. 81–91.

119. Як сформувані світоглядну позицію особистості в дитячому об'єднанні : метод. посіб. / А. Б. Зайченко, О. В. Кравченко, Т. К. Окушко,

О. В. Пащенко, Н. В. Чиренко; ред.: Т. К. Окушко; НАПН України, Ін-т пробл. виховання. К. : Імекс-ЛТД, 2013. 199 с.

120. Anzieu D. Le Moi-peau et la psychanalyse des limites. Toulouse, Erès, 2007.

121. Assemblée nationale en 8 leçons. – [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://www2.assemblee-nationale.fr/decouvrir-l-assemblee/juniors/documentation/kit-pedagogique>.

122. Association nationale des conseils d'enfants et de jeunes (Anacej). [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://anacej.asso.fr/lanacej/historique>.

123. Associations Reconnues d'Utilité Publique. [Електронний ресурс]. Режим доступу : <https://www.data.gouv.fr/fr/datasets/associations-reconnues-d-utilite-publique>.

124. Associations, subventions, collectivités. Moded'emploi. – [Електронний ресурс]. Режим доступу : http://www.associations.gouv.fr/IMG/pdf/27Juin_ChiffresCles.pdf.

125. Audigier F., Lagelee G. Education civique et initiation juridique dans les collèges. INRP. P., 1996.

126. Bacha J. Réseaux sociaux et autonomisation des adolescents. Education. Université de Cergy Pontoise, 2013.

127. Becquet V., Loncle P., Van de Velde C. (dir.). Politiques de jeunesse: le grand malentendu. Le Champ Social, coll. "Questions de société". Paris, 2012.

128. Becquet V. Quelques préalables sur la participation. La participation des jeunes à la vie publique locale en Europe, INJEP, coll. "Cahiers de l'action". № 2. Paris, 2005.

129. Beillerot J. L'éducation sort de l'institution // Le Monde de l'éducation. 1999. № 275. P. 67–70.

130. Bertin G. L'imaginaire dans les pratiques d'animation socio-culturelle : l'exemple de la fête populaire en milieu rural / Bertin Georges. Thèse de doctorat, 1989, Université Paris VIII. 2 vol. 808 p.

131. Besnard P. L'animation socioculturelle. – Paris : Presse universitaire de

France, 1980, P. 22–53.

132. Best F., David M., Favret J.-L., Franchi A.-M., Quyard J., Piednoir J.-L., Serusclat F. Naissance d'une autre école. P., 1984.

133. Bourdieu P. La misère du monde. Seuil, P., 1993.

134. Bourgarel A., Lochard G. Travailler en ZEP : les rôles du responsable et du coordonnateur de ZEP. Paris : CNDP, 1991. 191 p.

135. Bureau R. Apprentissage et culture. Karthala, 1998.

136. Camillerie C., Cohen-Emerique. Chocs de cultures. L'Armattan, 1997.

137. Castel R. Les Metamorphoses de la question sociale. Une chronique du salariat. Paris, Fayard, 1995. P. 7–13.

138. Chartier J.-P. L'adolescent, le psychanalyste et restitution. Dunod, 1998.

139. Chopart J.-N. Les mutation du travail social : dynamique d'un champ professionnel / Chopart J.-N. Paris : Dunod, 2002. 299 p.

140. Chprien A. Sociologie des “quartiers sensibles”. Paris, 2007.

141. Circulaire № 96-249 du 25 octobre 1996. Education nationale, Enseignement supérieur et Recherche : bureau DLC D2 ; Affaires juridiques. [Электронный ресурс]. Режим доступа : http://circulaire.legifrance.gouv.fr/pdf/2009/04/cir_1398.pdf.

142. Conseils de la jeunesse. [Электронный ресурс]. Режим доступа : <http://urlmetriques.co/www.conseilsdelajeunesse.org>.

143. Convention collective nationale de l'animation du 28 juin 1988. [Электронный ресурс]. Режим доступа : <http://www.legifrance.gouv.fr/affichIDCC.do?idConvention=KALICONT000005635177&cidTexte=KALITEXT000025063095>.

144. Davoust O. Métier animateur / Animatrice de loisirs auprès des enfants et adolescents. [Электронный ресурс]. Режим доступа : <http://metier.presentezvous.com/metier-animateur-animatrice-de-loisirs-aupres-des-enfants-et-adolescents.html>.

145. Didier M. Des associations citoyennes pour demain. Paris, Editions Charles Léopold Mayer, 2014. 280 p.

146. Direction de l'information légale et administrative. [Электронный ресурс]. Режим доступа : <http://www.journal-officiel.gouv.fr/association/index.php>.

147. Dyèvre Y. Les politiques en faveur de la jeunesse et de l'éducation populaire en France. Paris. [Электронный ресурс]. Режим доступа: http://www.coe.int/t/dg4/youth/Source/Resources/Forum21/Issue_No11/N11_Policies_France_fr.pdf.

148. Dyèvre Y. Présentation stratégique du projet annuel de performances. Paris [Электронный ресурс]. Режим доступа: http://www.performance-publique.budget.gouv.fr/sites/performance_publicque/files/farandole/ressources/2014/pap/pdf/DBGPGMPGM163.pdf.

149. Education et politique de la ville : une convention au profit des élèves des quartiers. [Электронный ресурс]. Режим доступа: <http://www.irev.fr/actualite/education-politique-ville-convention-profit-élèves-quartiers>.

150. Etude : La pratique associative des jeunes mineurs au R.N.J.A. [Электронный ресурс]. Режим доступа : http://www.juniorassociation.org/e_upload/pdf/etude_vieassociative_mineurs.pdf.

151. W. Falla & A. Sirota. Etre et faire avec les autres. Faire équipe. Nouvelle Revue de Psychosociologie. Erès, № 14, 2012. P. 175–191.

152. Ferrand-Bechman D. La pratique associative des jeunes mineurs. L'exemple du Réseau national des juniors associations. Revue Travail social, 2005.

153. France: affaire Marina, l'Etat attaqué par les associations. Actuelsdroitsenfant.over-blog.com, Avril 2013.

154. Galland O. Les jeunes. Paris : La découverte, 1999. 123 p.

155. Gevrey U. Les jeunes et leurs droits. Jeunesse en Plein Air. déc. -sept., 1986. № 20. P. 39.

156. Goyette M. Préparation à la vie autonome et insertion socioprofessionnelle des jeunes pris en charge par l'État: quelles

- interventions? Sociétés et jeunesses en difficulté, № 2, 2006. [Электронный ресурс].
– Режим доступа : <http://sejed.revues.org/159>.
157. Jeunesse, le droit d'avenir. Rapport de la commission présidée par D. Charvet, commissariat général du Plan, la Documentation française, mars 2001.
158. Kerzil J., Vinsonneau G. L'interculturel : principes et réalités à l'école, Sides, 2004. – 144 p.
159. Labourie R. De quelques problèmes de l'Animation et de la formation socio-éducative // Cahiers de l'Animation. № 1, 1972. P. 11.
160. Labourie R. Introduction aux Journées d'Etudes sur l'Histoire de l'Education populaire. Marly : INEP, 1978. P. 5.
161. Le modèle associatif avant 1901–2013. [Электронный ресурс]. Режим доступа : <http://www.vie-publique.fr/decouverte-institutions/citoyen/approfondissements/modele-associatif-avant-1901.html>.
162. Leon A. Problèmes théoriques et pratiques de l'orientation professionnelle // La Raison. 1952. № 4. P. 11–16.
163. Les associations membres du Cnajep en 2014. [Электронный ресурс]. Режим доступа : http://www.cnajep.asso.fr/files/reserve/instances/ag/1_associations%20membres%202014.pdf.
164. Liauger G. Elément pour une réflexion critique sur la catégorie de Jeunesse // Cahier Jeunesse et Sociétés, 1985. P. 6–8.
165. Limoges J. Le potentiel groupal : optimiser la communication dans les petits, moyens et grands groupes. L'orientation scolaire et professionnelle. [Электронный ресурс]. Режим доступа : <http://osp.revues.org/4761>.
166. Lorthiois D. Mutation de la société et travail social / D. Lorthiois. Paris : CES, 2000. 130 p.
167. L'univers des loisirs [Texte imprimé] / [sous la direction de] F. Comte, J.-J. Luthi, G. Zananiri ; préface de Joffre Dumazedier. Paris : Letouzey & Ané, 1990, cop. 1990.
168. Lycée Polyvalent Louis Feuillade de LUNEL. [Электронный ресурс].

Режим доступа : <http://www.louis-feuillade.com/pages-site/espaces/espace-des-eleves.php>.

169. Mariet F., Porchet L. Apprendre à devenir citoyen à l'école. Paris, 1978.

170. Ministère de la Ville, de la Jeunesse et des Sports. Le cas particulier de junior association. [Электронный ресурс]. Режим доступа : <http://www.associations.gouv.fr>.

171. Ministère de l'Éducation nationale, de l'Enseignement supérieur et de la Recherche. Les rendez-vous de la vie lycéenne. [Электронный ресурс]. Режим доступа : http://cache.media.education.gouv.fr/file/Vie-lyceenne/71/6/kit_pedagogique_351716.pdf.

172. Mucchielli A. L'identité / Alex Mucchielli // Presse universitaire de France. 2011. 127 p.

173. Objectif animation [Texte imprimé] / préfacé par Joffre Dumazedier / Flayosc : Ed. du Lau, impr. 2002.

174. Oury F., Vasquez A. Vers une pédagogie institutionnelle. P., Maspero, 1967.

175. Ouvrage collectif. L'expérience du groupe. Approche de l'oeuvre de René Kaës, Paris, Dunod, Collection Inconscient et Culture, 2010.

176. Perotti A. Rôle et projet de l'école dans les sociétés pluriculturelles d'Europe // Education et Pédagogies. 1993. № 19. P. 29–38.

177. Politique en faveur de la jeunesse. [Электронный ресурс]. Режим доступа : jeunes.gouv.fr/IMG/pdf/DPT2013_politique_jeunesse.pdf.

178. Politique en faveur de la jeunesse. Présentation stratégique. [Электронный ресурс]. Режим доступа : http://www.performance-publique.budget.gouv.fr/sites/performance_publicque/files/farandole/ressources/2015/pap/pdf/dpt/DPT2015_jeunesse.pdf.

179. Qu'est-ce qu'une association? [Электронный ресурс]. Режим доступа : <https://www.lcl.com/guides-pratiques/creer-association/mode-emploi/definition-association-loi-1901.jsp>.

180. Réseau national des Juniors Associations. [Электронный ресурс].

Режим доступа : http://www.juniorassociation.org/ewb_pages/c/concept-dispositif-accompagnement.php.

181. Réseau National des Juniors Associations. Créer sa junior association. – [Электронный ресурс]. Режим доступа : http://www.juniorassociation.org/ewb_pages/c/concept-dispositif.

182. Rondouin C., Benchmark. Engagement et participation des jeunes aux politiques publiques. Regards sur des pratiques régionales. Conseil régional de Bretagne, 2014.

183. Système d'information géographique de la politique de la ville. [Электронный ресурс]. Режим доступа : sig.ville.gouv.fr/documents/cucs/CS9103.

184. Tabariès M. et Flahaut E. Dirigeants associatifs: un pâle reflet de la société. *Juris associations*, № 486, 2013.

185. Tchernonog V. Paysage associatif: arrêt sur image. *Jurisassociations* № 486. *Juris éditions, Dalloz*, 2013. P. 16–34.

186. Tozzi M. La “socialisation démocratique” à l'école: Un concept pour une pratique? // *Vers une socialisation démocratique*. Montpellier, 1997. P. 89–95.

187. Vanhoenacker M. “Suis-moi et tu seras autonome!”. *Ethnographie de la sitoyenneté dans le scoutisme laïque des EEDF*. *Anthropologie sociale et ethnologie*. Ecole des Hautes Etudes en Sciences Sociales (EHESS), 2012.

188. Vie-publique. [Электронный ресурс]. Режим доступа : <http://www.vie-publique.fr/decouverte-institutions/citoyen/participation/association/quelles-sont-differentes-facons-participer-association.html>.

189. Vive les assos! Créer, gérer et développer votre association. [Электронный ресурс]. Режим доступа : <http://www.associations.gouv.fr/1-les-associations-en-france.html>.

190. Vive les assos! Créer, gérer et développer votre association. *Definition du bénévolat-associatif*. [Электронный ресурс]. Режим доступа : <http://www.associations.gouv.fr/735-definition-du-benevolat-associatif.html>.

191. Vive les assos! Créer, gérer et développer votre association. *Les*

associations en France. [Электронный ресурс]. Режим доступа : <http://www.associations.gouv.fr/1-les-associations-en-france.html>.

192. Wulf Ch. Antropologie de l'éducation. Paris : L'Harmattan, 1999. 239 p.

193. Zerbib F., Fauraz C. Étude des spécificités des associations de jeunes dirigées par des jeunes: Animaface, JOC et MRJC, 2008.